

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1213/2020
21.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., коју заступа пуномоћник Вукман Бошковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Зоран Драгин, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7116/2019 од 16.10.2019. године, у седници одржаној 21.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7116/2019 од 16.10.2019. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П 1800/15 од 04.07.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да су делимично ништави и без правног основа уговор о доживотном издржавању и анекс тог уговора закључени између туженог и пок. ВВ, под РЗ 277/05 од 17.05.2005. године и број 334/06 од 07.09.2006. године у делу којим је пок. ВВ овим уговором и анексом располагала њеном имовином супротно одредби члана 5. Уговора о доживотном издржавању РЗ 41/04 од 06.02.2004. године који је закључила са тужиљом и туженим, те се утврђује да тужиљи на основу тог уговора припадају следеће непокретности: стамбена зграда саграђена на кп бр ... КО ..., као и право коришћења на овој парцели и парцелама ..., ... у 1/2 дела, ..., ... и ... КО ... које су формиране на основу елабората ДОО Георад из Панчева број 952-4/2003-207 од 01.09.2006. године чије је формирање било одређено чланом 3. Уговора о доживотном издржавању РЗ 41/04. Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 187.200,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7116/2019 од 16.10.2019. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужиља тражила да се утврди да су делимично ништави и без правног основа уговор о доживотном издржавању и анекс тог уговора закључени између туженог и сада пок. ВВ РЗ 277/05 од 17.05.2005. године и број

334/06 од 07.09.2006. године у делу којим је сада пок. ВВ овим уговором и анексом располагала њеном имовином супротно одредби члана 5. Уговора о доживотном издржавању РЗ 41/04 од 06.02.2004. године који је закључила са тужиљом и туженим, као и да се утврди да тужилји по основу тог уговора припадају следеће непокретности: стамбена зграда саграђена на кп бр ... КО ..., као и право коришћења на овој парцели и парцелама ..., ... у 1/2 идеалног дела, ..., ... и ... КО ... које су формиране на основу елабората ДОО „Георад“ из Панчева број 952-4-2003-207 од 01.09.2006. године чије је формирање било одређено у члану 3. Уговора о доживотном издржавању РЗ 41/04, као неоснован. Ставом другим изреке преиначено је решење о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужилја да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 275.600,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилја је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију са захтевом за накнаду трошкова поводом одговора.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужилје дозвољена по члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, испитао је побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија тужилје није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. ВВ је као прималац издржавања 20.07.1995. године закључила уговор о доживотном издржавању РЗ 337/95 са тужиљом као даваоцем издржавања. Затим је као прималац издржавања сада пок. ВВ закључила уговор о доживотном издржавању са тужиљом и туженим као даваоцима издржавања дана 06.02.2004. године под бројем РЗ 41/04 с тим што је уговорено да претходни уговор о доживотном издржавању РЗ 337/95 од 20.07.1995. године престаје да важи. Даваоци издржавања су се обавезали да пружају издржавање својој мајци, док се она обавезала да им након своје смрти остави у својину одређене непокретности прецизно означене за сваког од њих. Тужилја и тужени су брат и сестра близанци и поред њих двоје сада пок. ВВ је имала још четворо деце из првог брака. У време важења претходног уговора о доживотном издржавању (РЗ 41/04) сада пок. ВВ је 17.05.2005. године закључила као прималац издржавања и уговор о доживотном издржавању са туженим као даваоцем издржавања под бројем РЗ 277/05 којим је констатовано да се давалац издржавања већ потпуно брине о примаоцу издржавања, па се обавезује да то чини до краја њеног живота на начин описан у уговору, а прималац се обавезала да ће након смрти за примљено издржавања оставити даваоцу издржавања у својину без икаквих терета непокретности које се налазе у ... означене у уговору. Дана 17.09.2006. године закључен је и анекс тог уговора којим је промењен члан 3. тако што се прималац издржавања обавезала да после своје смрти остави у својину туженом непокретности које су означене у том анексу. Истог дана, сада пок. ВВ је поднела тужбу за раскид претходног уговора о доживотном издржавању (РЗ 41/04 од 06.02.2004. године) који је закључила са тужиљом и туженим као даваоцима

издржавања и уговора РЗ 337/95 од 20.07.1995. године који је закључила са тужиљом као даваоцем издржавања. Тужени је у тој парници признао тужбени захтев и у односу на њега уговор је раскинут, док је у односу на тужену (овде тужиљу) поступак прекинут због смрти ВВ као странке. Уговор и анекс који су предмет спора, сада пок. ВВ је потписала отиском кажипрста, а вештачењем је упоређивањем са отисцима на пуномоћју које се налази у судском спису П 2433/95 од 14.08.1995. године и на уговору о доживотном издржавању РЗ 337/95 утврђено да су отисци у потпуности идентични и припадају једном лицу. Поред тога утврђено је да је тужиља поднела предлог ради лишења пословне способности своје мајке те је она решењем од 22.09.2008. године делимично лишена пословне способности али је другостепени суд укинуо решење и наведени поступак је обустављен због смрти ВВ решењем од 15.09.2009. године. Тужиља је поднела кривичну пријаву 20.02.2009. године против туженог због кривичног дела фалсификовања, наводећи да је на пуномоћју које је приложено уз тужбу за раскид уговора о доживотном издржавању тужени фалсификовао отисак прста, па је након спроведене истраге кривична пријава одбачена уз образложење да не постоји основана сумња да је наведено кривично дело извршено. Поред тога утврђено је да је тужиља пружала издржавање и бринула о сада пок. ВВ до 2005. године, након чега су спорни уговор и анекс закључени.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да су предметни уговор о доживотном издржавању и анекс закључени са циљем да се тужиља искључи из права наслеђа и онемогући јој стицање својине на непокретностима које су биле предмет претходних уговора о доживотном издржавању. Тужени је као уговорна страна знао за такву побуду сада пок. ВВ и учествовао је у остварењу исте, с обзиром да је по тужби за раскид претходног уговора РЗ 41/04 признао тужбени захтев. Међутим, тај претходни уговор о доживотном издржавању је у односу на тужиљу још увек на снази и није раскинут, па половина имовине сада пок. ВВ распоређена тужиљи, није могла бити обухваћена предметним уговором о доживотном издржавању са анексом, већ само половина која је остала после признања тужбеног захтева за раскид од стране туженог. Полазећи од наведеног у ситуацији постојања два пуноважна и правно ваљана уговора о доживотном издржавању првостепени суд је применио правило о давању предности уговору који је раније закључен, па је тужиља стекла право својине по основу тог уговора на предметним непокретностима. Зато је усвојио тужбени захтев применом чланова 53. став 2. и 105. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев налазећи да предметни уговор о доживотном издржавању са анексом није противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, јер је сада пок. ВВ као прималац издржавања, након закључења претходног уговора о доживотном издржавању остала власник непокретности које су предмет уговора, па је истима могла слободно да располаже и закључи нови уговор о доживотном издржавању са туженим. Давалац издржавања има само облигационо а не и стварно право на имовини примаоца издржавања, па је тужиља могла да стекне право својине на непокретностима по основу уговора о доживотном издржавању РЗ 41/04 од 06.02.2004. године тек након смрти примаоца издржавања и испуњавањем обавеза из уговора, при чему тужбом није тражила утврђење ништавости предметног уговора са анексом у целини, већ само дела

којим је располагањем одређеним непокретностима не оспоравајући и уговорену обавезу издржавања примаоца издржавања.

Становиште другостепеног суда је правилно.

По члану 194. Закона о наслеђивању уговором о доживотном издржавању обавезује се прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани. Прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора. Ако што друго није уговорено, обавеза издржавања нарочито обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће и обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне уобичајене потребе.

Прималац издржавања који је закључио уговор о доживотном издржавању, може стварима које су биле предмет тог уговора располагати новим уговором о доживотном издржавању или другим правним пословима. Сагласно томе, сукцесивно располагање истим непокретностима са два уговора о доживотном издржавању не чини каснији уговор о доживотном издржавању ништвим правним послом, како је то правилно закључио и другостепени суд. Закључењем претходног уговора о доживотном издржавању сада пок. ВВ као прималац издржавања је и даље остала власник предметних непокретности јер је уговорен пренос својине после њене смрти, а што је и једно од обележја ове врсте уговора по наведеној законској одредби (члан 194.) То значи да је са истима могла слободно располагати и касније, па и закључити нови уговор о доживотном издржавању са туженим. Зато је оспорени уговор са анексом у делу располагања стварима које су биле предмет и претходног уговора, пуноважан правни посао и није противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, па нису испуњени услови за његову ништавост у смислу члана 103. Закона о облигационим односима.

Мотиви у начелу немају утицај на ваљаност теретних уговора. Ипак, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да преузме уговорне обавезе, а други уговарач је то знао или је према околностима морао знати, то као последицу има неважност уговора (члан 53. став 2. ЗОО). Уговор о доживотном издржавању се закључује ради остваривања саме сврхе уговора у виду старања и бриге о примаоцу издржавања. У конкретном случају предметним уговором о доживотном издржавању констатовано је да се тужени као давалац издржавања већ потпуно брине о примаоцу издржавања и обавезује да то чини до краја њеног живота на начин описан у уговору, при чему је прималац издржавања истовремено поднела тужбу за раскид претходног уговора о доживотном издржавању. Тужбом није тражено утврђење ништавости уговора у целини већ само у погледу дела располагања одређеним непокретностима које су биле предмет и претходног уговора, па су зато без утицаја ревизијски наводи којима се указује на другачије побуде за закључење предметног уговора од саме сврхе и циља уговора да се примаоцу издржавања обезбеди старање и издржавање.

Неосновани су наводи ревизије којима се оспорава отисак прста примаоца издржавања на уговору, јер су супротни утврђеном чињеничном стању, као и указивање на болест и немогућност примаоца издржавања да схвати последице закључења овог правног посла, пошто тужиља у току поступка није доказала ову своју тврдњу.

Захтев туженог за накнаду трошкова на име састава одговора на ревизију је одбијен на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер се не ради о трошковима потребним за вођење ове парнице.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић